

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор навчально-наукового інституту
інноватики, природокористування та
інфраструктури
Василь БРИЦЬ

« 31 » 08 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор навчально-наукового інституту
нових освітніх технологій
Святослав ПИГІДЬ

« 30 » 08 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. проректора з науково-
педагогічної роботи
Віктор ОСТРОВЕРХОВ

2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
з дисципліни
«ЦИФРОВА ГРАМОТНІСТЬ»

ступінь вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень
галузь знань – 14 «Електрична інженерія»
спеціальність – 141 «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка»
освітньо-професійна програма «Енергетичний аудит»

Кафедра бізнес-аналітики та інноваційного інжинірингу

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практичні (год.)	РС (год.)	Самостійна робота студ. (год.)	Тренінг	Разом (год.)	Залік
Денна	2	4	28	14	3	99	6	150	4

Тернопіль -ЗУНУ
2023

Робочу програму розробив к. е. н., доцент, доцент кафедри бізнес-аналітики та інноваційного інжинірингу Олексій ЯРОЩУК

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри бізнес-аналітики та інноваційного інжинірингу, протокол № 1 від 28 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри,
д. е. н., професор Руслан БРУХАНСЬКИЙ

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка», протокол № 1 від 30 серпня 2023 р.

Гарант
освітньо-професійної програми
«Енергетичний аудит»,
д. е. н., професор Петро ПУЦЕНТЕЙЛО

Голова групи
забезпечення спеціальності
«Електроенергетика,
електротехніка та електромеханіка» Петро ПУЦЕНТЕЙЛО

1. Опис дисципліни

Дисципліна «Цифрова грамотність»	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 14 «Електрична інженерія»	Статус дисципліни - вибіркова дисципліна професійної підготовки Мова навчання - українська
Кількість залікових модулів – 3	Спеціальність 141 «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка»	Рік підготовки – 2 Семестр: <i>Денна</i> – 4
Кількість змістових модулів – 2	Ступінь вищої освіти – перший (бакалавр)	Лекції: <i>Денна</i> – 28 год. Практичні заняття: <i>Денна</i> – 4 год.
Загальна кількість годин – 150	Освітня професійна програма «Енергетичний аудит»	Самостійна робота: <i>Денна</i> – 99 Індивідуальна робота: <i>Денна</i> – 3
Тижневих годин <i>денна форма</i> – 10, з них аудиторних: – 3		Вид підсумкового контролю – залік

2. Мета і завдання вивчення дисципліни «Цифрова грамотність»

2.1. Мета вивчення дисципліни

Дисципліна «Цифрова грамотність» спрямована на формування у студентів знань та навиків у сфері цифрових технологій та медіа комунікацій навиків цифрової та медіа грамотності; знань та навичок щодо використання на практиці новітніх цифрових фінансових технологій, які покращують і оптимізують послуги, що надаються.

2.2. Завдання вивчення дисципліни:

- ознайомлення з системою перегляду, пошуку і фільтрації даних, інформації та цифрового контенту;
- формування навичок критичного оцінювання та інтерпретації даних, інформації та цифрового контенту, перевірки надійності джерел інформації, протидії пропаганді, управління даними, інформацією та цифровим контентом;
- формування навичок розробки цифрового контенту, його редагування та інтеграції;
- формування навичок взаємодії за допомогою цифрових технологій; поширення та обміну даних за допомогою цифрових технологій;
- ознайомлення із специфікою захисту пристроїв та безпечного підключення до мережі Інтернет, захисту персональних даних і приватності, безпеку в Інтернеті, захисту особистих прав споживача від шахрайства, зловживань, булінгу, захисту здоров'я і благополуччя, захисту довкілля;
- формування навиків розв'язування технічних проблем, вирішення життєвих проблем за допомогою цифрових технологій;
- формування у здобувачів освіти навиків щодо оцінки власного рівня фінансової грамотності та напрямів його підвищення в сучасних умовах;
- ознайомлення з психологічними аспектами сприйняття (несприйняття) грошей та векторами їх впливу на формування фінансово грамотної особистості;
- ознайомлення зі специфікою особистого фінансового планування, отримання навиків зі складання особистого (сімейного) бюджету;
- ознайомлення із сутністю, необхідністю та видами податків, особливостями системи оподаткування доходів і майна громадян та станом податкової культури в Україні;
- ознайомлення з можливостями участі громадян в інвестиційному процесі, оволодіння специфікою використання основних фінансових інструментів, набуття навиків щодо формування особистого інвестиційного портфеля;
- отримання знань щодо основних видів, моделей та стратегій фінансової поведінки населення, формування вміння аналізувати особисту фінансову поведінку та визначати напрями її активізації з урахуванням передового зарубіжного досвіду у цій сфері;
- ознайомлення із сутністю, ознаками і видами фінансового шахрайства та технологіями протидії фінансовому шахрайству в сучасних умовах, аналіз основних індикаторів фінансової безпеки громадян та формування вміння визначати загрози особистій фінансовій безпеці;
- вивчення та краще зрозуміння сутності та призначення новітніх технологій у медіа просторі;
- визначення потреб споживачів новітніх послуг у сучасному медіа просторі та пошук можливостей задоволення цих потреб;
- з'ясування роль соціальних медіа у впровадженні новітніх послуг у цифровому суспільстві.

3. Зміст дисципліни «Цифрова грамотність»

Змістовий модуль 1. Цифрова-медіа грамотність

Тема 1. Основи комп'ютерної грамотності.

Використання комп'ютерних та мобільних пристроїв. Використання базового програмного забезпечення. Використання цифрових застосунків та прикладного програмного забезпечення. Використання Інтернету та онлайн-застосунки. Управління цифровою ідентичністю.

Тема 2. Інформаційна грамотність, вміння працювати з даними. Стоп фейк.

Вивчення системи перегляду, пошуку і фільтрації даних у сучасному медіа просторі. Критичне оцінювання та інтерпретування даних, інформації та цифрового контенту; перевірка надійності джерел інформації; протидія пропаганді; управління даними. Ознайомлення з методами медіа комунікацій, самореалізації та особистого розвитку у цифровому суспільстві; взаємодії, поширення та обміну даними в медіапросторі; сторітейлінг та постмейкінг. Ознайомлення з специфікою функціонування цифрового громадянства; відповідальністю; правовими та етичними нормами; мережевим етикетом.

Тема 3. Створення цифрового медіа контенту.

Розробка цифрового контенту. Редагування та інтеграція цифрового контенту. Авторські права та ліцензії. Первинні навички програмування в цифровому просторі. Творче використання цифрових технологій.

Тема 4. Медіа комунікація та взаємодія у цифровому суспільстві.

Комунікація за допомогою цифрових технологій. Взаємодія за допомогою цифрових технологій. Поширення та обмін даними за допомогою цифрових технологій. Співпраця за допомогою цифрових технологій. Цифрове громадянство. Використання е-послуг. Е-підпис.

Тема 5. Безпека в цифровому середовищі. Протидія булінгу.

Ознайомлення із: засобами безпечного використання медіа простору; захистом персональних даних та боротьбою з плагіатом; правом на приватність; захист від шахрайства, зловживань, булінгу; захистом здоров'я і благополуччя, довкілля. Самооцінка рівня власної цифрової медіа компетентності, виявлення та усунення наявних прогалин. Вирішення життєвих проблем за допомогою цифрових та медіа технологій.

Тема 6. Розв'язання проблем у цифровому середовищі та навчання впродовж життя.

Розв'язання технічних проблем. Визначення потреб та їх технологічне вирішення. Самооцінка рівня власної цифрової компетентності, усунення прогалини. Вирішення життєвих проблем за допомогою цифрових технологій. Навчання упродовж життя. Професійний та саморозвиток у цифровому середовищі.

Змістовий модуль 2. Цифрова фінансова грамотність

Тема 7. Інструменти та технології формування сімейного бюджету і планування особистих фінансів.

Особисте фінансове планування та необхідність його здійснення в сучасних умовах. Складання балансу активів і пасивів як важлива передумова особистого фінансового планування. Поняття фінансового плану сім'ї, переваги та недоліки його ведення. Види сімейного бюджету і його структура. Процес формування сімейного бюджету. Поняття і класифікація доходів сім'ї. Характеристика надходжень сімейного бюджету за джерелами їх отримання. Основні види витрат сім'ї. Напрями оптимізації доходів та витрат сім'ї в умовах

посилення кризових явищ. Основні етапи особистого фінансового планування. Планування значних фінансових подій. Роль незалежних фінансових консультантів (радників) у формуванні і реалізації особистих фінансових планів.

Тема 8. Сплата податків он-лайн, формування податкової е-культури.

Сутність податків та їх роль у суспільному житті. Види податків. Основні елементи податків. Особливості справляння податків в Україні. Органи контролю у сфері оподаткування. Система оподаткування доходів і майна громадян, її характеристика. Відповідальність за порушення податкового законодавства. Податкова культура, особливості її формування в Україні. Морально-етичні аспекти оподаткування. Ухилення від сплати податків як економічна, фіскальна та морально-етична проблема.

Тема 9. Заощадження та інвестиційна грамотність громадян.

Заощадження громадян: сутність, види, мотиви та основні чинники. Взаємовідносини громадян з банківськими установами. Поняття і види банківських депозитів. Ризики банківських вкладів. Види банківських кредитів. Кредитна угода. Умови надання споживчих кредитів. Автокредит та особливості його надання. Іпотечний житловий кредит. Електронні платежі та пластикові картки. Правила здійснення грошових переказів. Процес обміну валюти. Валютний курс та особливості його визначення. Характеристика видів валют. Валютний ринок. Діяльність громадян на ринку небанківських фінансових послуг (кредитні спілки, страхові компанії, недержавні пенсійні фонди, інститути спільного інвестування, ломбарди). Участь населення у функціонуванні фондового ринку (ринку цінних паперів) України. Інвестування у дорогоцінні метали, нерухомість, антикваріат, твори мистецтва, його переваги і недоліки. Методика формування особистого інвестиційного портфелю. Агресивна, поміркована і консервативна стратегії інвестування.

Тема 10. Страхова грамотність населення. Формування пенсійного забезпечення громадян.

Особливості страхування. Основні види страхування та специфіка користування електронним страховим полісом. Структура системи пенсійного забезпечення громадян в Україні. Умови отримання та види пенсійних виплат. Можливості приватної участі громадян у пенсійному забезпеченні.

Тема 11. Фінансові та інші послуги через мобільний телефон.

Телефон – квиток у світ послуг, доступ до інформації та інших мобільних послуг за допомогою мобільних додатків, он-лайн платежі та перекази за допомогою телефону. Мобільні фінансові послуги (MFSL) – набір технологій та сервісних можливостей для вирішення завдань та надання кінцевих рішень для збільшення вартості бізнесу та для зміни моделі ведення бізнесу. Зручність для користувачів та надання нових можливостей для бізнесу, перехід від системи готівкових платежів до системи мобільних платежів та послуг.

Тема 12. Послуги в соціальних мережах.

Аналіз профілів у соцмережах для подальшого скорингу та пропозиції персоналізованих послуг для потенційних клієнтів. Чат-боти – як за їх допомогою побудувати довірливі стосунки між провайдером та споживачами послуг, використання інтерактивних платформ для обслуговування клієнтів.

Тема 13. Альтернативні види платежів та розрахунків.

Використання платіжних терміналів, безконтактних та мобільних платежів, QR-платежів, електронних та цифрових гаманців, операції з крипто валютами, правила використання електронних грошей.

Тема 14. Нові бізнес-моделі та використання штучного інтелекту на ринку цифрових послуг.

Маркетплейси. Розгляд основних платформ-агрегаторів послуг, з'ясування їх впливу на трансформацію ринку продаж послуг. З'ясування сутності чому маркетплейси, які фінансують малий та середній бізнес, пропонують мікрокредитування стають прямими конкурентами банків. Використання штучного інтелекту для автоматизації послуг, у контакт-центрах для відповіді на клієнтські запитання, перекладу на різні мови, покращення сервісу. Застосування штучного інтелекту для попередження та виявлення шахрайства.

Тема 15. Цифрова ідентифікація та біометрія. Електронний документообіг.

Як проводиться ідентифікація та підтвердження особи користувачів. Види цифрової ідентифікації на основі біометричних даних. Використання уніфікованих біометричних інтерфейсів для використання нових цифрових рішень. Електронний цифровий підпис та електронний документообіг. Послуги з електронного е-врядування.

4. Структура залікового кредиту з дисципліни «Цифрова грамотність»
(денна форма навчання)

Назва теми	Кількість годин				
	Лекції	Практ. Заняття	Самост. робота	Індивід. робота	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1. Цифрова-медіа грамотність					
1. Основи комп'ютерної грамотності.	1	0,5	6		поточне оцінювання
2. Інформаційна грамотність, вміння працювати з даними. Стоп фейк.	2	1	6		поточне оцінювання
3. Створення цифрового медіа контенту.	2	1	8		поточне оцінювання
4. Медіа комунікація та взаємодія у цифровому суспільстві.	2	1	6		поточне оцінювання
5. Безпека в цифровому середовищі. Протидія булінгу.	2	1	6		поточне оцінювання
6. Розв'язання проблем у цифровому середовищі та навчання впродовж життя.	1	0,5	8	1	поточне оцінювання
Модульна робота № 1					письмова робота
Змістовий модуль 2. Цифрова фінансова грамотність					
7. Інструменти та технології формування сімейного бюджету і планування особистих фінансів	2	1	7		поточне оцінювання
8. Сплата податків он-лайн, формування податкової е-культури	2	1	6		поточне оцінювання
9. Заощадження та інвестиційна грамотність громадян.	2	1	6	1	поточне оцінювання
10. Страхова грамотність населення. Формування пенсійного забезпечення громадян.	2	1	6		поточне оцінювання
11. Фінансові та інші послуги через мобільний телефон	2	1	6		поточне оцінювання
12. Послуги в соціальних мережах	2	1	6		поточне оцінювання
13. Альтернативні види платежів та розрахунків	2	1	6		поточне оцінювання
14. Нові бізнес-моделі та використання штучного інтелекту на ринку цифрових послуг	3	1,5	6	1	поточне оцінювання
15. Цифрова ідентифікація та біометрія. Електронний документообіг.	1	0,5	6		поточне оцінювання
Модульна робота № 2					письмова робота
КПІЗ, в т. ч. тренінг					6
Залік					підсумкове оцінювання
Разом	28	14	99	3	

5. Тематика і плани практичних занять

Змістовий модуль 1. Цифрова-медіа грамотність

Практичне заняття № 1

Тема 1. Основи комп'ютерної грамотності.

Мета: навчитися використовувати комп'ютерні та мобільні пристрої; базове програмне забезпечення; цифрові застосунки та прикладне програмне забезпечення; Інтернет та онлайн-застосунки; опанувати основи управління цифровою ідентичністю.

Питання для обговорення:

- цифрові застосунки та прикладне програмне забезпечення; Інтернет та онлайн-застосунки;
- основи управління цифровою ідентичністю.

Практичне заняття № 2

Тема 2. Інформаційна грамотність, вміння працювати з даними. Стоп фейк.

Мета: ознайомитися з системою перегляду, пошуку і фільтрації даних, інформації та цифрового контенту; навчитися критично оцінювати та інтерпретувати дані, інформацію та цифровий контент; перевіряти надійність джерел інформації; протидіяти пропаганді; управляти даними, інформацією та цифровим контентом; опанувати методи власних запитів і реалізації потреб за допомогою цифрових технологій.

Питання для обговорення:

- пошук і фільтрації даних у сучасному медіа просторі;
- оцінювання та інтерпретування даних медіа простору;
- способи перевірки надійності джерел інформації;
- методи медіа комунікацій, самореалізації та особистого розвитку у цифровому суспільстві;
- сторітейлінг та постмейкінг.

Практичне заняття № 3

Тема 3. Створення цифрового медіа контенту.

Мета: навчитися розробляти цифровий контент; редагувати та інтегрувати його; ознайомитися з використанням авторських прав та ліцензій; отримати ази програмування в цифровому просторі; навчитися творчо використовувати цифрові технології.

Питання для обговорення:

- суть цифрового контенту та його характеристики. Моделі отримання доходів від контенту;
- управління цифровими правами (DRM);
- індустрія онлайн-розваг: телебачення і преміум-відео; мобільні платформи, хмарні сховища; соціальне ТБ; OTT-послуги (over-the-top); піратство, як загроза для теле- та кіноіндустрії; музика; ігри (казуальні, соціальні, мобільні, багатокористувацькі он-лайн (ММО), консольні). Кіберспорт.

Практичне заняття № 4

Тема 4. Медіа комунікація та взаємодія у цифровому суспільстві.

Мета: навчитися взаємодіяти за допомогою цифрових технологій; поширювати та обмінюватись даними за допомогою цифрових технологій; співпрацювати за допомогою цифрових технологій; відстоювати свою громадянську позицію за допомогою цифрових технологій; ознайомитися зі специфікою функціонування цифрового громадянства; дізнатися про відповідальність, правові та етичні норми; мережевий етикет.

Питання для обговорення:

- взаємодія за допомогою цифрових технологій у цифровому суспільстві;
- поширення та обмін даними за допомогою цифрових технологій;
- захист громадянської позиції за допомогою цифрових технологій та специфіка функціонування цифрового громадянства;
- відповідальність, правові та етичні норми та мережевий етикет.

Практичне заняття № 5

Тема 5. Безпека в цифровому середовищі. Протидія булінгу.

Мета: дізнатися про захист пристроїв та безпечне підключення до мережі Інтернет; захист персональних даних і приватність; безпеку в Інтернеті; захист особистих прав споживача від шахрайства, зловживань, булінгу; захист здоров'я і благополуччя; захист довкілля.

Питання для обговорення:

- безпечне використання медіа простору;
- захист персональних даних;
- боротьбою з плагіатом;
- приватність у медіа просторі;
- захист від шахрайства, зловживань, булінгу;
- захист довкілля, здоров'я і благополуччя.

Практичне заняття № 6

Тема 6. Розв'язання проблем у цифровому середовищі та навчання впродовж життя.

Мета: навчитися розв'язувати технічні проблеми; визначати потреби та оцінювати їх технологічні вирішення; навчитися робити самооцінку рівня власної цифрової компетентності, виявляти та усувати наявні прогалини; вирішувати життєві проблеми за допомогою цифрових технологій.

Питання для обговорення:

- самооцінка рівня власної цифрової медіа компетентності. Виявлення та усунення наявних прогалин;
- вирішення життєвих проблем за допомогою цифрових та медіа технологій.

Змістовий модуль 2. Цифрова-фінансова грамотність

Практичне заняття № 7

Тема 7. Інструменти та технології формування сімейного бюджету і планування особистих фінансів

Мета: ознайомлення з особливостями особистого фінансового планування та формування навиків зі складання сімейного (особистого) бюджету.

Питання для обговорення:

- складання балансу активів і пасивів як важлива передумова особистого фінансового планування;
- сімейний (особистий) бюджет, його структура та методика формування в сучасних умовах;
- основні етапи та необхідність особистого фінансового планування;
- роль незалежних фінансових консультантів (радників) у формуванні і реалізації особистих фінансових планів.

Практичне заняття № 8

Тема 8. Сплата податків он-лайн, формування податкової е-культури

Мета: ознайомлення із сутністю, необхідністю та видами податків, вивчення особливостей системи оподаткування доходів і майна громадян та оцінка стану податкової культури в Україні.

Питання для обговорення:

- основи оподаткування доходів і майна громадян: сутність, необхідність та види;
- податкова культура, особливості її формування в Україні. Відповідальність за порушення податкового законодавства;
- ухилення від сплати податків як економічна, фіскальна та морально-етична проблема.

Практичне заняття № 9

Тема 9. Заощадження та інвестиційна грамотність населення

Мета: ознайомлення з можливостями участі громадян в інвестиційному процесі, використання громадянами основних фінансових інструментів, аналіз можливостей формування особистого інвестиційного портфеля.

Питання для обговорення:

- заощадження громадян: сутність, види, мотиви та основні чинники;
- аналіз взаємовідносин громадян з банківськими установами;
- діяльність громадян на ринку небанківських фінансових послуг (кредитні спілки, страхові компанії, недержавні пенсійні фонди, інститути спільного інвестування, ломбарди);
- участь населення у функціонуванні фондового ринку (ринку цінних паперів) України;
- інвестування у дорогоцінні метали, нерухомість, антикваріат, твори мистецтва, його переваги і недоліки;
- методика формування особистого інвестиційного портфелю. Агресивна, поміркована і консервативна стратегії інвестування.

Практичне заняття № 10

Тема 10. Страхова грамотність населення. Формування пенсійного забезпечення громадян.

Мета: ознайомлення з особливостями страхування, з основними видами страхування та специфікою користування електронним страховим полісом; ознайомлення зі структурою системи пенсійного забезпечення громадян в Україні, умовами отримання та видами пенсійних виплат, можливостями приватної участі громадян у пенсійному забезпеченні.

Питання для обговорення:

- сутність, переваги та особливості страхування;
- основні види страхування та специфіка користування електронним страховим полісом;
- структура системи пенсійного забезпечення громадян в Україні, умови отримання та види пенсійних виплат;
- можливості приватної участі громадян у пенсійному забезпеченні.

Практичне заняття № 11

Тема 11. Фінансові та інші послуги через мобільний телефон.

Мета: з'ясування сутності телефону як квитка у світ послуг, можливостей доступу до інформації та інших мобільних послуг за допомогою мобільних додатків, навчитись здійснювати он-лайн платежі та перекази за допомогою телефону.

Питання для обговорення:

- телефон – квиток у світ фінансових послуг;
- доступ до інформації та медіаконтенту;
- фінансові та супутні послуги за допомогою мобільних додатків;
- платежі та перекази за допомогою телефону;
- нові можливості для бізнесу.

Практичне заняття № 12

Тема 12. Послуги в соціальних мережах.

Мета: Аналіз профілів у соцмережах для подальшого скорингу та пропозиції персоналізованих послуг для потенційних клієнтів. Чат-боти – як за їх допомогою побудувати довірливі стосунки між провайдерами та споживачами послуг, використання інтерактивних платформ для обслуговування клієнтів.

Питання для обговорення:

- аналіз профілів у соцмережах ФінТех-компаніями: скоринг та персоналізовані послуги потенційним клієнтам;
- чат-боти – побудова довірливих стосунків між фінансовими провайдерами та споживачами;
- інтерактивні платформи – стандарт обслуговування клієнтів.

Практичне заняття № 13

Тема 13. Альтернативні види платежів та розрахунків.

Мета: Використання платіжних терміналів, безконтактних та мобільних платежів, QR-платежів, електронних та цифрових гаманців, операції з крипто валютами, правила використання електронних грошей.

Питання для обговорення:

- платіжні термінали, безконтактні та мобільні платежі, QR-платежі;

- електронні та цифрові гарантії;
- криптовалюти. Впровадження правил щодо електронних грошей;
- нові фінансові провайдери електронних грошей.

Практичне заняття № 14

Тема 14. Нові бізнес-моделі та штучний інтелект на ринку цифрових послуг.

Мета: З'ясування сутності та специфіки діяльності маркетплейсів. Розгляд основних платформ-агрегаторів послуг, з'ясування їх впливу на трансформацію ринку продаж послуг. З'ясування сутності чому маркетплейси, які фінансують малий та середній бізнес, пропонують мікрокредитування стають прямими конкурентами банків. Використання штучного інтелекту для автоматизації послуг, у контакт-центрах для відповіді на клієнтські запитання, перекладу на різні мови, покращення сервісу. Застосування штучного інтелекту для попередження та виявлення шахрайства.

Питання для обговорення:

- розвиток небанківських послуг кредитування;
- платформи прямого кредитування в форматі P2P;
- онлайн балансове кредитування;
- функціонування платформ-агрегаторів фінансових послуг. Їх вплив на трансформацію ринку продаж послуг;
- маркетплейси, які фінансують малий та середній бізнес, пропонують мікрокредитування – прямі конкуренти банків;
- побудова партнерства банків та кредитних платформ із різними моделями: P2P і балансового кредитування.

Практичне заняття № 15

Тема 15. Цифрова ідентифікація та біометрія. Електронний документообіг.

Мета: навчитись проводити ідентифікацію та підтвердження особи користувачів. Вивчити види цифрової ідентифікації на основі біометричних даних та використання уніфікованих біометричних інтерфейсів для використання нових цифрових рішень. Вивчити, що таке електронний цифровий підпис та електронний документообіг; спектр послуги з електронного е-врядування.

Питання для обговорення:

- ідентифікація та підтвердження особи користувачів;
- цифрова ідентифікація на основі біометричних даних;
- уніфіковані біометричні інтерфейси для використання нових цифрових фінансових рішень;
- чому відкриття API банками спростило розробку нових продуктів та послуг ФінТех-компаніям;
- електронний цифровий підпис та електронний документообіг;
- послуги з електронного е-врядування.

6. Комплексне індивідуальне практичне завдання

Виконання комплексного практичного індивідуального завдання з дисципліни «Цифрова грамотність» передбачає розв'язання комплексного практичного завдання стосовно інформаційної грамотності, вміння працювати з даними, безпеки в цифровому середовищі, взаємодії у цифровому середовищі, ведення особистих фінансів, формування сімейного

бюджету, механізму справляння податків, здійснення інвестиційної діяльності, використання новітніх фінансових інструментів.

7. Самостійна робота

Самостійна робота студента передбачає написання та публічний захист Есе або групового проекту і починається з вибору теми дослідження. При цьому студентам надається можливість самостійно обрати тему із запропонованої проблематики або запропонувати власну тему. У такому разі вибрана тема має бути обов'язково узгоджена з викладачем, який проводить практичні заняття. Зміст Есе слід викладати стисло та лаконічно, не припускаючи повторень і непотрібних відступів від теми. Виконання групового проекту завершується підготовкою презентації із використанням інфографіки та захистом його усією групою виконавців.

Презентація результатів самостійної роботи проходить на практичному занятті.

№ п/п	Тематика
1.	Фінансова грамотність і фінансова культура як атрибут суспільного життя
2.	Знання та навички як основні складові фінансової грамотності людини
3.	Мотиви, цілі, стратегії та моделі фінансової поведінки громадян
4.	Споживча, заощаджувальна, інвестиційна та кредитна поведінка населення
5.	Активні та пасивні фінансові стратегії громадян
6.	Напрями активізації фінансової поведінки громадян
7.	Сукупні доходи та витрати домогосподарств як об'єкти управління
8.	Завдання, принципи та особливості управління фінансами громадян
9.	Фінансове планування у формуванні фінансової незалежності особистості
10.	Планування сімейного бюджету та методи його збалансування
11.	Види сімейного бюджету: збалансований, профіцитний і дефіцитний
12.	Фінансові цілі сім'ї та вимоги щодо їх формування
13.	Фактори впливу на ефективність виконання сімейного фінансового плану
14.	Аналіз інструментів страхового захисту сім'ї від ризиків
15.	Заходи безпеки щодо користування банківськими пластиковими картками
16.	Особиста фінансова безпека: сутність та основні елементи
17.	Фінансове благополуччя і фінансова стабільність громадян
18.	Споживчий кредит: принципи і умови надання
19.	Автокредити: умови надання та вимоги до позичальників
20.	Умови та етапи іпотечного житлового банківського кредитування
21.	Особливості залучення коштів громадян на депозитні рахунки
22.	Медіа комунікації.
23.	Фейки та боротьба з неправдивою інформацією.
24.	Медіаконтент та послуги з допомогою мобільного телефона.
25.	Послуги в соціальних мережах.
26.	Альтернативні види платежів та розрахунків у мережі.
27.	Нові бізнес-моделі у медіа просторі: шанси та можливості.
28.	Цифрова ідентифікація та біометрія.
29.	Електронний документ – виклики та проблеми легалізації.
30.	Цифрове суспільство – нові виклики.
31.	Безпека в медіа просторі.
32.	Проблеми у цифровому суспільстві: шляхи їх вирішення.

Тренінг

Тема: «Маркетплейси – альтернативні майданчики надання послуг у медіапросторі»

Порядок проведення:

1. Обговорити переваги e-commerce маркетплейсів для B2B

2. Проаналізувати кейси маркетплейсів: «Розетка»: історія українського Amazon;

Перевершувати очікування «Історія успіху AliExpress»; Бізнес в Україні через Amazon

Аналіз кейсів:

1. Які основні факти ви можете навести з вашого кейсу?

2. Особливості функціонування кожного маркетплейсу?

3. Які фактори, на вашу думку, найбільше впливають на роботу маркетплейсів?

Поясніть ваші аргументи.

Перехресний аналіз кейсів:

1. Що спільного у цих кейсах?

2. Чим кейси відрізняються?

3. Що можна дізнатися на основі схожих і відмінних рис цих кейсів?

4. Економічні експерти закликають до співпраці між різними бізнесами для покращення роботи з кінцевими споживачами саме через маркетплейси. Застосуйте цю ідею для генерації нових ідей для маркетплейсів у секторах B2C та B2B, а також інтеграції P2P та P2B-екосистем.

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Цифрова грамотність» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- поточне модульне оцінювання, тестування, ситуаційне завдання, доповіді, реферати;
- проміжне оцінювання у розрізі змістових модулів;
- оцінювання результатів виконання комплексного практичного індивідуального завдання і проходження тренінгу;
- підсумкове оцінювання (залік).

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів і перескладання: Для виконання індивідуальних завдань і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів відбувається з дозволу дирекції факультету (інституту) за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Використання друкованих і електронних джерел інформації під час контрольних заходів та екзаменів заборонено.

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, військовий стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в онлайн формі за погодженням із керівником курсу

Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Цифрова грамотність» визначається як середньозважена величина, в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Структура залікового кредиту для студентів (залік) (%)
“Цифрова грамотність”

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Разом
30%	40%	30%	100%
1. Поточне оцінювання на заняттях: 5 теми (1 – 6 теми) по 5 балів – мах 30 балів. 2. Модульна письмова робота - мах 70 балів.	1. Поточне оцінювання на заняттях: 5 теми (7 – 16 теми) по 3 балів – мах 30 балів. 2. Модульна письмова робота - мах 70 балів.	1. Підготовка КПІЗ - мах 40 балів. 2. Захист КПІЗ - мах 40 балів. 3. Участь у тренінгах - мах 20 балів.	

Шкала оцінювання:

За шкалою Університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	“Відмінно”	A (відмінно)
85–89	“Добре”	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	“Задовільно”	D (задовільно)
60–64		E (достатньо)
35–59	“Незадовільно”	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
01–34		F (незадовільно з обов’язковим повторним курсом)

10. Перелік наочних матеріалів та методичних вказівок.

№	Найменування	Номер теми
1.	Конспект лекцій (електронний варіант)	1–16
2.	Тести для проведення контролю знань (електронний варіант)	1–16
3.	Ілюстративний матеріал (електронний варіант)	1-16
4.	Завдання до виконання практичних занять, самостійної та індивідуальної роботи, проведення тренінгу	1-16
5.	Методичні вказівки до виконання практичних занять, самостійної та індивідуальної роботи, проведення тренінгу	1-16
6.	Комп’ютеризована аудиторія, стандартне програмне забезпечення	1-16

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ:

Основна:

- Гриджук Д. Про необхідність зрозумілих програм підвищення фінансової грамотності простих людей. URL: <http://www.ukrbanks.info/article/Dmitrii-Gridzhuk-o-neobhodimosti-vnjatnyhprogramm-povysheniya-finansovoi-gramotnosti-prostyh-ljudei.html>.

2. Методика викладання фінансової грамотності: навч. посібн. / за ред. д.е.н., проф. Кізими Т. О. і д.пед н., доц. Ребухи Л.З.; 2-е вид., перероб. і доп. Тернопіль: Економічна думка, 2020. 220 с.
3. Фінанси у схемах і таблицях: навч.посіб. для студ. першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Булавинець В. М., Горин В. П., Сидор І. П.; за заг. ред.. В. П.Горина. Тернопіль: ФОП Осадца Ю.В., 2017. 182 с.
4. ФінТех в Україні: звіт Проекту USAID «Трансформація фінансового сектору» та інноваційного парку UNIT.City. URL: http://data.unit.city/fintech/fgt34ko67mok/fintech_in_Ukraine_2018_ua.pdf.

Додаткова:

1. Carillo E. C. MLA Guide to Digital Literacy. Modern Language Association of America, 2019. 148 p.
2. Carr Paul R., Hoechsmann M., Thésée G. Democracy 2.0: Media, Political Literacy and Critical Engagement. BRILL, 2018. 260 p.
3. Dvorkin J. Trusting the News in a Digital Age: Toward a "New" News Literacy. John Wiley & Sons, 2021.176 p.
4. Evans A., Martin K., Poatsy M. A. Technology in Action Complete. Pearson, 2019. 624 p.
5. Garad Alaa, Gold Jeff The Learning-Driven Business: How to Develop an Organizational Learning. Ecosystem Bloomsbury Publishing, 2021. 336 p.
6. Global FinTech Adoption Index 2019. URL: <https://asd-team.com/blog/global-fintech-adoption-index-2019-report-highlights>.
7. Gunnarsson J., Wahlund R. Household Financial Strategies in Sweden: An Exploratory Study. Journal of Economic Psychology. 2017. Vol. 18. №2–3.
8. Hobbs R. Create to Learn: Introduction to Digital Literacy. John Wiley & Sons, 2017. 296 p.
9. Mattson K. Digital Citizenship in Action: Empowering Students to Engage in Online Communities. International Society for Technology in Education, 2017. 134 p.
10. Navickas M., Gudaitis T. & Krajnakova E. Influence of financial literacy on management of personal finances in a young household. Business: Theory and Practice. 2016. №15 (1). P. 32-40. URL : <https://doi.org/10.3846/btp>.
11. Schueffel P. Taming the Beast: A Scientific Definition of FinTech. Journal of Innovation Management. 2016.vol. 4. no. 4. pp. 32–34.
12. The Basel Committee on Banking Supervision, consultative document: Sound Practices: Implications of fintech developments for banks and bank supervisors / Bank for International Settlements. 2017. URL: <https://www.bis.org/bcbs/publ/d415.pdf>.
13. Turner K. H. The Ethics of Digital Literacy: Developing Knowledge and Skills Across Grade Levels. Rowman & Littlefield, 2019. 200 p.
14. Vogler C. Money in the Household: Some Underlying Issues of Power. Sociological Review. 2018. Vol. 46. №4. P. 687-713.
15. Вишневський В. П., Вієцька О. В., Гаркушенко О. М., Князєв С. І., Лях О. В., Чекіна В. Д., Череватський Д. Ю. Смарт-промисловість в епоху цифрової економіки: перспективи, напрями і механізми розвитку. Київ: Інститут економіки промисловості НАН України, 2018. 192 с.
16. Еш Світлана. Ринок фінансових послуг. Підручник. К. Центр навчальної літератури, 2019. 400 с.
17. Кізіма Т. Кредитна поведінка домогосподарств: структурно-аналітичний аспект. Світ фінансів. 2019. Вип. 1 (58). С. 7-18.
18. Кізіма Т. Фінансові інструменти залучення заощаджень домогосподарств до інвестиційних процесів: прагматико-аналітичний аспект. Вісник ТНЕУ. 2018. Вип. 4 (90). С. 33-47.

19. Кізима Т., Кізима А. Ідентифікація причин та потенційних наслідків фінансового шахрайства. Вісник ТНЕУ. 2019. Вип. 2 (92). С. 47-56.
20. Кізима Т., Хамига Ю. Фінансове шахрайство: теоретична концептуалізація та економічне підґрунтя. Світ фінансів. 2019. Вип. 2 (59). С. 109-123.
21. Лібер Р. Як говорити з дітьми про гроші. Київ: Наш формат, 2020. 192 с.
22. Пантелєєва Н.М. Фінансові інновації в умовах цифровізації економіки: тенденції, виклики та загрози. URL: http://rev.kpu.zp.ua/journals/2017/3_03_uk/17.pdf.
23. Підприємництво в епоху глобальних трансформацій: виклики та перспективи розвитку. Ірпінь: Університет державної фіскальної служби України, 2019. 476 с.
24. Програма розвитку фінансового сектору (USAID/FINREP-II) URL: http://www.finrep.kiev.ua/structure/finedu/general_ua.php.
25. Тарасюк М.В., Коцєєв О.О. Інновації в глобальній цифровій фінансовій сфері: оцінка трансформацій. Актуальні проблеми міжнародних відносин. Випуск 131. 2017. с. 94-110.
26. Тегмарк М. Життя 3.0. Доба штучного інтелекту. Київ: Наш формат, 2020. 432 с.
27. Фінансова грамотність, обізнаність та інклюзія в Україні: звіт про дослідження. Додатковий проект IP-FSS в Україні. Проект регіонального економічного розвитку. 2017. 69 с. URL: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=83136332>.